

Anti-pestprotocol

Inleiding

De leerling staat centraal op het Oscar Romero. Elke leerling moet actief en met plezier deel kunnen nemen aan het onderwijs, dat past bij het niveau, de kwaliteiten en talenten van die leerling. Het is daarom erg belangrijk dat iedere leerling eigen keuzes durft te maken en dat deze gerespecteerd worden door medeleerlingen en docenten. Als de keuzes worden gerespecteerd, kan iedere leerling zich optimaal ontwikkelen en wordt de leerling goed voorbereid op keuzes voor het vervolgonderwijs en op een respectvolle participatie in de maatschappij.

Op het Oscar Romero proberen wij pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar worden gemaakt. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch de kop opsteekt, beschikt onze school over een directe aanpak.

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Inhoudsopgave	2
1. Pesten	3
1.1 Wat is pesten?	3
2. Het anti-pestprotocol	4
2.1 Signaleren van pestgedrag	4
2.2 Te zetten stappen bij pesten door school	4
2.3 Begeleiding	5
2.3.1 Van de gepeste leerling	5
2.3.2 Begeleiden van de pester	6
2.4 Adviezen aan de ouders	6
2.4.1 Van gepeste leerlingen	6
2.4.2 Van pesters	7
2.4.3 Voor alle andere ouders	7
3. Cyberpesten (digitaal pesten)	8
3.1 Wat is cyberpesten?	8
3.2 Hoe wordt er digitaal gepest?	8
3.3 De algemene verantwoordelijkheid van de school	8
3.4 Algemene richtlijnen voor het veilig gebruik van social media	8

1. Pesten

1.1 Wat is pesten?

Onder pesten wordt verstaan: het langdurig uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling die niet in staat is zich te verdedigen. Hierin verschilt pesten van plagen, omdat plagen vaak af en toe voorkomt en omdat plagen vaak na enige tijd ook weer verdwijnt. Pesten kan vele vormen aannemen. Kinderen kunnen worden nageroepen, uitgescholden of belachelijk gemaakt worden. Soms worden kinderen ook vernederd of wordt er geslagen, geschopt en geknepen. Maar pesten kan ook een passievere vorm aannemen, waarbij het kind wordt buitengesloten en genegeerd. Pesten gebeurt vaak, soms zelfs dagelijks.

Rollen bij pesten

- De Pester: Is vaak onzeker en wil graag aardig en stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.
- De Gepeste: Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang dan nog meer gepest te worden.
- De Meepester: Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort. Is bang om zelf gepest te worden.
- De Helper: Neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.
- De Stiekemer: Vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- De Buitenstaander: Denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen. Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- De Stille: Bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.

Mogelijke oorzaken van pestgedrag

- Een problematische thuissituatie
- Het gevoel hebben buitengesloten te worden
- Dingen moeten doen die je niet wilt
- Niet onder willen doen voor een ander
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

2. Het anti-pestprotocol

Op het Oscar Romero proberen wij pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar worden gemaakt. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch de kop opsteekt, beschikt onze school over een directe aanpak.

2.1 Signaleren van pestgedrag

Pesten kan pas aangepakt worden als de school weet heeft van de situatie. Dit kan doordat docenten en/of mentoren zien dat het misloopt tussen leerlingen. Helaas is het vaak zo dat pestgedrag voor medewerkers in de school niet zichtbaar is. Het is daarom van groot belang dat leerlingen die pestgedrag zien of ervaren dit aangeven bij hun docenten en/of mentoren. Uiteraard kunnen ouders het signaal ook doorgeven aan de mentor.

2.2 Te zetten stappen bij pesten door school

Wie	Wat
Fase 1 Mentor ¹ + eventueel begeleider van het Pluspunt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gesprek met de pester om bewustwording te bewerkstelligen voor wat er met het gepeste kind gebeurt. Daarnaast achterhalen waarom de leerling pestgedrag vertoont. 2. Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken wordt genoteerd in SOM en ter info gemaïld aan ouders. 3. Herstelgesprek: pester en gepeste leerling gaan onder begeleiding van mentor in gesprek. In dit gesprek wordt gekeken hoe er vanaf nu met elkaar omgegaan wordt.
Fase 2 Mentor + eventueel vertrouwens persoon/tea	<ol style="list-style-type: none"> 1. De leerling schrijft een verslag over de situatie: wat is er gebeurd? Wat heeft hij/zij gedaan? Wat vindt hij/zij zelf van het gedrag? Wat maakt dat hij/zij voor dit gedrag kiest? Wat kan hij/zij beter anders doen? Wat vinden ouders van de situatie? Welke hulp heeft de

¹ Binnen school zijn de mentor en vertrouwenspersonen het aanspreekpunt voor pesten.

<p>leider</p>	<p>leerling nodig? Dit format kan de mentor aanpassen en naar de leerling sturen als opdracht.</p> <ol style="list-style-type: none"> De ouders van de pester worden uitgenodigd voor een gesprek op school. Samen met de ouders en leerling wordt gezocht naar een oplossing om een einde aan het probleem te maken. Uiteraard dient het reflectieverslag hiervoor als basis. Er wordt benoemd dat bij een volgend incident een sanctie aan de orde zal zijn. De mentor maakt een verslag van dit gesprek in SOM.
<p>Fase 3 Mentor Teamleider en/of vertrouwens persoon</p>	<ol style="list-style-type: none"> Mentor informeert teamleider over het dossier. Ouders, leerlingen en mentor komen opnieuw op school voor een gesprek. Teamleider kan een sanctie opleggen (nablijven en/of reflectieverslag schrijven). Bij aanhoudend pestgedrag kan de leerling worden besproken in het IOT. Bij dit gesprek zijn meerdere deskundigen aanwezig die door kunnen verwijzen naar instanties buiten school of intern kunnen helpen zoeken naar een oplossing. Er wordt benoemd dat bij een volgend incident een zwaardere sanctie aan de orde zal zijn. Teamleider maakt een verslag van het gesprek in SOM.
<p>Fase 4 Mentor Teamleider en/of vertrouwens persoon</p>	<ol style="list-style-type: none"> Mentor informeert teamleider dat het pesten aanhoudt. Teamleider kan een zwaardere sanctie opleggen zoals het schorsen van de pestende leerling voor bepaalde tijd. Na de schorsing volgt een schoringsgesprek met ouders, leerling en teamleider.
<p>Fase 5 Teamleider Directeur</p>	<p>In extreme gevallen kan een leerling van school verwijderd worden.</p>

2.3 Begeleiding

2.3.1 Van de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat hij/zij doet voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester uitlokt. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie.
- De gepeste leerling in laten zien waarom iemand pest.

- Nagaan welke oplossing de leerling zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- De gepeste leerling niet 'over' beschermen. Bijvoorbeeld door deze naar school te brengen of uitspraken doen zoals 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je de gepeste leerling juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.

2.3.2 Begeleiden van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is op de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) of herkenbare kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel: straffen als de leerling wel pest – belonen (schouderklopje) als de leerling zich aan de regels houdt;
- Leerling leren om niet meteen kwaad te reageren, hem/haar leren zich te beheersen, de 'stop eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school: elkaar informeren en overleggen. Inleven in de leerling, wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club, waar de leerling kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp, sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

2.4 Adviezen aan de ouders

2.4.1 Van gepeste leerlingen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeer dan contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Als u signalen van pesten op school krijgt, kunt u dit het beste direct met de mentor bespreken.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een hobby.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

2.4.2 Van pesters

- Ontken niet meteen wat je kind doet (bijv. "zo is mijn kind niet"). Kinderen laten heel verschillend gedrag zien in verschillende situaties. Pestkoppen gedragen zich thuis anders dan op school.
- Ga het gepeste kind niet beschuldigen (bijv. "ze gedraagt zich ook raar").
- Praat met je kind over wat er gebeurt. Je kind zal zijn gedrag waarschijnlijk goed praten (bijv. "het was maar een geintje", "zij vraagt er ook om met die stomme kleren", "hij heeft mijn spullen ook kapot gemaakt". Je kunt aangeven dat hoe een ander kind zich ook gedraagt of eruit ziet, dit nooit een reden mag zijn om gepest te worden.
- Praat met je kind over de gevolgen: een gepest kind heeft verdriet en pijn van het pesten. Gepeste kinderen worden bang en ontwikkelen faalangst. Soms hebben gepeste kinderen de rest van hun leven last van de gevolgen van het pesten. Maak je kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Pestkoppen hebben vaak geen idee wat ze anderen aandoen.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een hobby.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

2.4.3 Voor alle andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!
- Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan!

3. Cyberpesten (digitaal pesten)

3.1 Wat is cyberpesten?

Cyberpesten is een vorm van pesten waarbij gebruik wordt gemaakt van het internet via social media. Cyberpesten kan nog veel harder aankomen dan direct pesten in het dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Het kan 7 dagen per week, 24 uur per dag doorgaan. Eenmaal geplaatst zijn de berichten of foto's vaak moeilijk te verwijderen.

3.2 Hoe wordt er digitaal gepest?

- haatmail/dreigmail: schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen en bedreigen.
- beeldpesten: beschamende foto's en video's tegen iemands zin online zetten of verspreiden. Soms worden beelden eerst bewerkt.
* stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatmail of bijvoorbeeld het dreigen met geweld in chatrooms.
- grooming: vaak oudere mannen die via internet het vertrouwen winnen van een minderjarige met als doel de jongere tot seksueel gedrag te verleiden.
- sexting: online seks; variërend van flirten tot het verzenden van seksuele beelden.
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van haatmail.

3.3 De algemene verantwoordelijkheid van de school

Sinds 1 augustus 2015 geldt de wet Sociale Veiligheid op Scholen. Deze wet bepaalt dat de school verantwoordelijk is voor een veilig en positief schoolklimaat. Dit betekent concreet in het geval van cyberpesten:

- Docenten scholen in mediawijsheid.
- Zorg dragen voor lesprogramma's op het gebied van mediawijsheid. Deze lesprogramma's worden momenteel op aanvraag bekostigd door de gemeente.
- Het informeren van leerlingen over de wettelijke strafbaarheid van bepaalde vormen van cyberpesten.
- Afdelingsleiders, mentoren en docenten signaleren kleine en grote ergernissen en hebben aandacht voor het leren omgaan van leerlingen met onderlinge spanningen, zodat deze niet op het internet uitgevochten hoeven te worden.

3.4 Algemene richtlijnen voor het veilig gebruik van social media

- Beschermen van persoonlijke gegevens.
- Voorzichtig zijn met e-mails/berichten/uitnodigingen tot contact van onbekenden.

- Wees er altijd bewust van dat heel veel mensen een post kunnen zien/lezen.
- Beelden via de webcam (of andere online camera) kunnen door de ander bewaard en later eventueel misbruikt worden. Ook komt een fake webcam voor. Je denkt iemand te zien chatten maar het is een filmpje.
- Beschermen van computer tegen virussen.
- Wachtwoord aan niemand geven en oppassen voor meekijken.
- Oppassen voor “gratis”. Het kunnen trucjes zijn om aan wachtwoorden/e-mails te komen.
- Beseffen dat op het internet niemand te zien of te horen is. Kies woorden zorgvuldig, misverstanden zijn zo geboren.
- Beseffen dat mensen niet te zien zijn en dus heel anders kunnen zijn dan ze zich voordoen. Een meisje van 13 kan in werkelijkheid een oude man van 70 zijn.
- Een computer of telefoon kan gewoon uit of weggelegd worden. Als er dingen gebeuren die pijnlijk of moeilijk zijn neem eerst tijd om na te denken en dan te reageren.
- Bij misbruik, zal er vroeg of laat gevraagd worden iets te doen wat ongewenst is. Sterke personen weten dat soms toch voor elkaar te krijgen. Vanaf dat moment kan er bedreigd worden als niet gebeurt wat zij willen. Niet intrappen! Ze kunnen weinig doen ook al voelt het bedreigend. Hulp zoeken bij ouders, vrienden, counselor op school, pesten.nl of anderen.
- Gebruik een krachtige schuilnaam op het internet, dan wordt er minder snel gepest.
- Pas op met afspraken maken in het echt. Kies een openbare plek, neem iemand mee en kijk eerst zelf vanaf een plek met afstand.
- In groepsapps; vecht geen conflicten uit via social media; negeer nare opmerkingen of zeg dat je het niet leuk vindt maar laat het daarbij en gebruik vooral zelf alleen vriendelijke woorden.

Na een melding van digitaal pesten

Het doel: het pesten of misbruik moet ophouden.

Belangrijk!

Het is mogelijk dat het soort of de mate van cyberpesten wettelijk strafbaar is. Denk aan smaad en laster via tekst of beeld en natuurlijk valt het online zetten van seksuele beelden van minderjarigen wettelijk onder kinderporno.

Sinds 2013 is er een advies van het Landelijk Expertisecentrum kinderporno om sexting niet strafrechtelijk te vervolgen als er niets bijzonders aan de hand is. Er is wel iets aan de hand als:

- beelden onder dwang tot stand zijn gekomen.

- beelden zonder kennis van de minderjarige zijn verkregen.
- beelden achteraf misbruikt worden om te pesten of te chanteren.
- beelden openbaar verspreid zijn.

Mogelijke acties school algemeen

Bewijs vergaren

Vraag de leerling om de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (selecteren, kopiëren en afdrucken). Bewaar je berichten bijvoorbeeld via de berichtgeschiedenis.

Blokkeren van de afzender

Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pest-mail kan blokkeren. Wacht bij aangifte met blokkeren.

Probeer de afzender op te sporen

Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling

Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.

Verwijs de ouders zo nodig door

Er zijn telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen en meldingen, namelijk:

1. Via www.pestweb.nl kunnen ouders bellen, chatten en mailen met hulpverlening
2. 088-669 60 60: Inspectie van onderwijs
3. 0900 1113111: de Vertrouwensinspectie

Stalking

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp: www.slachtofferhulp.nl; Telefoonnummer: 0900-0101

Discriminatie

In het geval van discriminerende berichten dan wel beelden kan melding worden gedaan bij Bureau Discriminatiezaken: www.bureaudiscriminatiezaken.nl

Mogelijk gaat de discriminatie zover dat aangifte bij de politie zinvol is.

Grooming

Adviseer ouders aangifte te doen bij de politie. Adviseer om niet te blokkeren. Wijs erop dat

ouders niet uitgebreid met hun kinderen praten maar meteen naar de politie stappen anders wordt het bewijs zwakker bevonden.

Mogelijke acties na melding cyberpesten

Zie de aanpak na een melding van pesten.

Specifieke tips voor Instagram en Facebook

- Zet er een slotje op zodat niet iedereen je foto's en posts kan zien.
- Nergens je locatie vermelden want dan wordt je eerder gestalkt.
- Negeer pesters want je kunt er weinig tegen doen. Maak het niet persoonlijk. Als het doorgaat blokkeer je ze.
- In geval van het slachtoffer zijn van pesten met behulp van een valse account op Instagram (naaktfoto's, discriminerende of beledigende teksten) neem contact op met meldpunt.nl. Zij helpen je om de foto of tekst te laten verwijderen.

Meldknop.nl

Als er een naaktfoto circuleert op het internet neem dan contact op met meldknop.nl. Zij hebben een directe lijn met sociale media bedrijven zodat de foto snel verwijderd kan worden.